

VÀI NÉT VỀ PHI CHÂU

Nguyễn Sỹ Tín

I/Địa Lý.- Phi Châu có một diện tích 30,3 triệu cây số vuông (csv), đứng hàng thứ ba trên thế giới sau Á châu (44,3 triệu csv) và Mỹ Châu (42 triệu csv). Dân số Phi Châu là 536.685.000 người (trung bình 18 người/csv) so với Á châu (63 người/csv), Âu Châu (47 người/ csv), Mỹ Châu (16 người/csv) và Úc Châu (3 người/csv).

Dưới mắt nhân dân thế giới, thì Phi Châu là nơi đầy tai họa: hạn hán, đói kém, hỗn loạn, đảo chánh, dân tị nạn, bệnh dịch và bệnh AIDS, vv... Mỗi năm sa mạc lan tràn, làm mất hàng triệu mẫu đất trồng trọt. Trẻ em sinh sản vô số, nhưng chẳng sống được là bao!

Nhưng Phi Châu đẹp lắm! Ta phải sống một đêm dưới lều vải trên bãi sa mạc để cảm thấy cái ý nghĩa “vô cùng của không gian” và “vô tận của thời gian”. Đất yên lặng, trời yên lặng, không gian yên lặng. Chỉ thấy mặt trời và mặt trăng thay nhau vận chuyển không ngừng. Đêm sao ở Phi Châu mới đặc biệt: vòm trời như thấp hẳn xuống và các vì sao như sáng hơn lên.

Bạn đã vào rừng thăm Phi Châu chưa? Vào thật sâu? Cách biệt hẳn dấu vết loài người. Thật là bao la! Ánh sáng luồn qua các vòm cây xanh ngất như trong nơi giáo đường huyền bí. Những tiếng kêu, những tiếng hót, những tiếng lá sột soạt, những tiếng vỗ cánh của loài chim, gây cho bạn một cảm giác vừa sợ hãi vừa thích thú. Chúng ta tự thấy bé nhỏ và yếu đuối trước cảnh mênh mông bát ngát này! Chính tại Phi Châu người ta tìm thấy dấu vết nhân loại cổ xưa nhất. Người Phi Châu kém về mọi thứ nhưng tự hào là cái nôi quí báu của nhân loại. Đàn bà Phi Châu đầu tiên là “mẫu nghi thiên hạ”. Giữa Phi Châu là miền sa mạc. Phía bắc sa mạc là nền văn minh Ai Cập sáng chói chưa từng thấy cách đây hơn 4000 năm. Phía nam sa

mac là miền Hắc Chủng, nạn nhân của thuộc địa, nô lệ thời trước, còn bây giờ là nạn đói và nạn sa mạc lan tràn.

II/ Tài nguyên thiên nhiên.- Thềm lục địa Phi Châu rất vững chắc, không có nạn động đất nhiều như Nhật Bản hoặc bang California Hoa Kỳ. Khoáng sản rất nhiều: 97% trữ lượng bạch kim của thế giới, 64% manganèse, 25% uranium. Đồng ở Zambie và Zaire, bauxite ở Guinée và Ghana, chì ở Namibie, cobalt ở Zaire và Zambie, nickel ở Botswana và Zimbabwe, phosphate ở Maroc, Sénégal và Togo; vàng, bạc, kim cương thật nhiều ở Nam Phi. Sắt là nhiều hứa hẹn nhất. Trong khi trữ lượng sắt trên thế giới cạn dần thì còn rất nhiều mỏ sắt lớn ở Gabon, Sénégal, Guinée và Mauritanie. Lục địa Phi Châu quả là đất hứa về nguyên liệu cần thiết cho nền kỹ nghệ thế giới.

Khai thác canh nông có nhiều viễn ảnh tốt đẹp. Gõ, dầu cọ (palme), cacao, cà phê, chuối, mía, cao su, đậu phụng (lạc), bông gòn, giga, gia súc ở miền nhiệt đới. Trái cây và rượu vang ở Bắc Phi và Nam Phi. Phi Châu đã sản xuất 70% cacao, 33% cà phê và 55% dầu cọ tiêu thụ trên thế giới. Đất đai còn rất nhiều cho việc sản xuất lương thực. Có thể khai thác trồng trọt trên 800 triệu mẫu đất, nhưng hiện nay mới khai thác được 106 triệu mẫu.

Trữ lượng protein động vật rất cao. Phi Châu có nhiều bãi dã thú đông đảo nhất thế giới, cần được bảo vệ chống bệnh tật và sinh sống trong môi trường thích hợp.

Quanh Phi Châu là biển cả đầy hải sản; những hồ lớn và sông ngòi trong lục địa có thể cung cấp đầy đủ tôm cá cho nhân dân đô thị và nông thôn.

Phi châu lưu trữ 20% thủy điện lực của thế giới. Sông Zaire lớn thứ nhì trên thế giới về lưu lượng, có thể sản xuất 600 tỷ kilowatt/giờ. Sông Sagana có thể cung cấp điện lực bằng tất cả các sông, suối trong dãy núi Alpes hợp lại. Lại còn những sông Volta, Konkouré, Sénégal, Kouélou, Niger, Zambèze và nhiều sông khác sẵn sàng để thiết lập các đập cung cấp điện lực rẻ tiền, miễn là cần xây cất đúng lúc và dùng như công cụ phát triển.

III Tổ chức xã hội.- Liên hệ gia tộc là căn bản xã hội Phi Châu. Cá nhân bị xóa bỏ trước gia đình và bộ lạc. Dân Phi Châu có tinh thần gia tộc như nhân dân Việt Nam “một người làm quan, cả họ được nhờ”. Gia đình nào khá giả phải cứu mang trợ cấp tất cả họ hàng nghèo khó, bằng không người đó sẽ bị cả họ từ bỏ. Bởi vậy có tệ trạng “án bầm” của những người lười biếng và làm kiệt quệ các gia đình khá giả đã đem hết tiền của giúp đỡ họ hàng. Kết quả bi đát là “lại nghèo cả họ”.

Người dân không phục vụ Tổ Quốc mà chỉ phục vụ gia tộc, bộ lạc. Muốn khai hóa Phi Châu, không thể đem văn minh Âu Mỹ phổ biến ngay được. Trước hết phải giáo dục cá nhân để phát triển gia tộc, bộ lạc theo đặc tính của mỗi nơi. Khi mọi bộ lạc đã thoát khỏi tình trạng bán khai, họ sẽ thu nhập dễ dàng văn minh Âu Mỹ. Công việc này đòi hỏi vài ba thế hệ.

Truyền thống Phi Châu là phải có nhiều con. Người phụ nữ chỉ được coi là phụ nữ sau khi có con. Người phụ nữ không có con được coi như bị ma quỷ ám ảnh hoặc bất thường. Ý ham muốn có con đè nặng trong lòng phụ nữ Phi Châu. Bởi vậy sự sinh đẻ được coi là một hạnh phúc tuyệt vời. Họ hàng, bè bạn kéo nhau đến nhà báo sanh, ca múa đón mẹ con sản phụ về nhà rồi mở tiệc ăn mừng. Giá trị người phụ nữ được tính bằng số con đông. Có người sinh đến 15 con và được mọi người kính phục.

Phụ nữ còn là then chốt của vấn đề dân số Phi Châu. Người mẹ có toàn quyền trong địa hạt này. Quyền hạn của người mẹ càng lớn khi có nhiều con hơn. Ngoài nhiệm vụ sinh đẻ, phụ nữ Phi Châu còn làm gần hết 2/3 công việc trong nhà. Không có phụ nữ, đời sống xã hội Phi châu sẽ bị tê liệt. Ở Zambie, trong những miền quê nghèo khổ nhất, một nửa phụ nữ ở nhà với con cái và một mình tháo vát, lo lắng mọi việc. Nhiều vùng khác trong Phi châu đều có cảnh tương tự. Có thể nói phụ nữ Phi Châu là một tội đồ trên thế gian. Nàng dậy từ mờ sáng, đôi khi đi bộ hàng chục cây số để kiếm một chút nước uống, vác hàng 30 ký cùi trên lưng để thổi nấu. Rừng cây bị triệt hạ nhiều, nàng lại càng phải đi xa hơn nữa để kiếm củi. Nàng làm việc đồng áng cũng như chồng và còn cồng trên lưng đứa bé mới đẻ. Nàng săn sóc con cái, quét dọn

nhà cửa, để hàng giờ giã lúa, nghiền khoai mì (sắn), phơi cá, vắt sữa gia súc, nấu cơm, đi chợ, vv... Đời sống của nàng như một nô lệ và 30 tuổi đã già xòm. Sinh đẻ nhiều (12-15 lần) làm nàng chết sớm hoặc kiệt lực. Phụ nữ làm chủ trong nhà, nhưng bị khinh rẻ ngoài xã hội.

Phi Châu sẽ không thể tiến bộ nếu qui chế phụ nữ không được xét lại và cải tiến. Thật ra phải căn cứ vào phụ nữ mà ta giải quyết các vấn đề Phi châu: phụ nữ làm việc đồng áng, tham gia các công tác cộng đồng như xây dựng trường học, nhà thờ, bệnh xá, đắp đường, vv... Ta nhận thấy phụ nữ Phi Châu rất đoàn kết. Không thể đem hình ảnh tự do của phụ nữ Âu Mỹ so sánh với phụ nữ Phi châu đã làm việc quá nhiều.

Ngày xưa đàn ông đi săn bắn, đánh giặc và nắm hết quyền hành, coi công việc của phụ nữ là trách nhiệm của phụ nữ. Bây giờ đàn ông là công dân (citoyen) phục tùng mệnh lệnh quốc gia. Quyền hạn của người đàn ông bị quốc gia tước đoạt hết. Còn phụ nữ vẫn như vậy, không thay đổi, rất phục tùng và luôn luôn có mặt để giải quyết các vấn đề đời sống hàng ngày.

Muốn cải thiện đời sống phụ nữ Phi Châu, cần làm các việc sau đây:

- Hủy bỏ chế độ đa thê.
- Dùng chất đốt thay củi đun bếp.
- Trang bị máy xay lúa, nghiền bột mì.
- Cải thiện giếng nước uống.
- Giữ vững giá ngũ cốc.
- Tham gia quản lý các vấn đề tập thể.
- Hữu sản hóa phụ nữ.
- Dùng qui tín dụng.

Tất cả mọi cơ chế phát triển phải nhằm vào phục vụ phụ nữ hầu tận dụng khả năng của họ.

Tóm lại, phụ nữ Phi châu sẽ là tương lai của tất cả Phi châu.

Zaire 15/7/1990